

Riigikogu majanduskomisjoni istungi protokoll nr 87

Tallinn, Toompea

Teisipäev, 08. detsember 2020

Algus 14.00, lõpp 16.34

Juhataja: Sven Sester (esimees)

Protokollija: Mari Tänav (konsultant)

Võtsid osa:

Komisjoni liikmed: Annely Akkermann, Riho Breivel, Jüri Jaanson, Mihhail Korb, Jevgeni Ossinovski (Kalvi Kõva asendusliige), Kai Rimmel

Komisjoni ametnikud: Kaido Rosin (nõunik-sekretariaadijuhataja), Atko-Madis Tammar (nõunik), Elis Themas (konsultant)

Puudus: Kristen Michal

Kutsutud: Pöördujate esindajad Laura Kuusk, Henri Holtsmeier (Fridays for Future Eesti) ja Uku Lilleväli (Eestimaa Looduse Fond), rahandusminister Martin Helme ja Rahandusministeeriumi riigivara osakonna juhtivanalüütik Kaupo Raag, Eesti Energia juhatuse esimees Hando Sutter, Keskkonnaministeeriumi kliimaosakonna nõunik Janika Laht, Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi energeetika osakonna juhataja Jaanus Uiga ning Sotsiaalministeeriumi tööhõive osakonna nõunik Annika Sepp (1. päevakorrapunkt)

Päevakord:

1. Kollektiivse pöördumise “Õlitechase ehitusloa peatamine” arutelu
2. Info ja muud küsimused

1. Kollektiivse pöördumise “Õlitechase ehitusloa peatamine” arutelu

Sven Sester sõnas sissejuhatuseks, et Riigikogule on laekunud kollektiivne pöördumine “Õlitechase ehitusloa peatamine”, mis määrati täitmiseks majanduskomisjonile. Kollektiivse pöördumisega soovitakse tühistada uue Enefit282 õlitechase ehitusluba ja võtta tagasi riigipoolne toetus õlitechase ehitamiseks. Kuigi oma olemuses on kollektiivse pöördumisega pöördutud Vabariigi Valitsuse poole, siis menetleb majanduskomisjon käesolevat pöördumist sellepärast, et seadusest tulenevalt maabuvad kõik kollektiivsed pöördumised parlamendis. Arutelu eesmärk on saada aru, millises olukorras ollakse ja sealt tulenevalt kuulata, millised on mõtted. Komisjon on kaasanud arutelule ka seotud ministeeriumite esindajad, et olla ühes infoväljas.

Pöördujate esindaja **Laura Kuusk** selgitas, et pöördumise peamiseks eesmärgiks on paluda Riigikogul ja Vabariigi Valitsusel selgelt väljendada, kas 27.03.2020 tehtud otsus eraldada ilma avaliku aruteluta 125 miljonit eurot uue Enefit282 õlitechase ehitamiseks Narva-Jõesuus Auveres on parim viis selle summa kasutamiseks Eesti tuleviku hüvanguks. Oodatakse, et riik

toetaks ja arendaks lahendusi, mis võimaldavad kindlustada järeltulevatele põlvkondadele elamisväärse keskkonna ning riigina saavutada süsinikuneutraalsus. Kuuse sõnul panustab investeering jätkuvalt Eesti põlevkivi tööstusesse, mis on niigi muutnud Eesti Euroopa mõttes üheks kõige kõrgema süsiniku emissiooniga riigiks elaniku kohta, lisaks rikutakse uue õlithase rajamisega ka põhiseaduse paragrahvi 5, mille kohaselt Eesti loodusvarad ja -ressursid on rahvuslik rikkus, mida tuleb kasutada säästlikult. Kuusk tõi välja, et 24 Euroopa keskkonna organisatsiooni on esitanud valitsuse otsuse kohta kaebuse Euroopa Liidule (EL), milles juhivad tähelepanu, et valitsuse plaan laiendada põlevkivitööstust on vastuolus ELi lepingute ja toetustega. Kuusk nentis ka, et uue õlithase rajamine sarnaselt kogu põlevkivitööstuse sektoriga pidurdab Ida-Virumaa sotsiaalset ja majanduslikku arengut, süvendab looduskeskkonna hävimist ning Ida-Virumaa elanike õhu ja vee kvaliteedi halvenemist. Ida-Virumaa vajab uusi investeeringuid ja töökohti, mis on jätkusuutlikud ka pikemas perspektiivis. Eesti vajab investeeringuid põlevkivi tööstuses töötavate inimeste ümberõppeks ja uute töökohtade loomiseks. Nõutakse, et Vabariigi Valitsus ja Riigikogu järgiksid oma tegudes rahvusvahelisi kokkuleppeid ning suhtuksid elukeskkonda vastutustundlikult. Kuuse sõnul võiks edasi liikuda suunas, mis muudaks innovaatiliste lahenduste ja tasakaalustatud keskkonnapoliitikaga Eesti eeskujuks kogu maailmale. Soovitakse 125-miljonilise investeeringu tagasikutsumist, ehitusloa peatamist ja investeeringu suunamist Ida-Virumaa õiglase ümberkujundamise strateegia koostamiseks.

Pöördujate esindaja **Henri Holtsmeier** lisas, et Eesti on hetkel juba suunal, kus ei suudeta aastaks 2030 võetud kohustusi täita. Seni kavandatud meetmed, sh põlevkiviõli tehase rajamine ei võimalda täita eesmärgi energiamajanduse arengukavas ja kliimapolitiika põhialustes. Emissioonide lisandumine raskendab veelgi võetud kohustuste täitmist. Eesti on võtnud solidaarse kohustusena ja ühise eesmärgina püüelda kliimaneutraalsuse poole. Holtsmeieri sõnul otsusega rahastada õlithase rajamist on Eesti töötanud süstemaatiliselt vastu ELi strateegilisele eesmärgile jõudsalt ja kiiresti fossiilsetest kütustest väljuda. Pariisi kokkulepe sätestab, et osapooled kohandavad oma rahavood viisil, mis suunab majanduse madalamate kasvuhoonegaaside emissioonide ning kliimakoormuse trajektoorile. Rahvusvaheliste kokkulepete täitmiseks on oluline arvestada suundadega, mis võimaldavad hinnata põlevkiviõli tööstuse laiendamise vajadust laiemas kontekstis, kui seda tehtud on. Holtsmeieri sõnul oleks investeeringu tegemisel pidanud ka neid kaalutlusi arvesse võtma, olenemata sellest, millised on Eesti riigi kehtivad strateegilised dokumendid. Pariisi kliimalepe on tehtud eesmärgil, et koostöös võiks kujuneda elamisväärne elukeskkond nii endile kui tulevastele põlvkondadele. Euroopa rohelepe konkretiseerib seda veelgi.

Pöördujate esindaja **Uku Lilleväli** tõi välja, et keskkonna poole pealt õlithas ei panusta kuidagi globaalsete kliimaeesmärkide täitmisesse. Sotsiaalselt poolelt looks õlithas 100-200 otsest ja püsivat töökohta, kuid see ikkagi ei paranda kuidagi Ida-Virumaa sotsiaalset väljavaadet, pigem muudab õiglase ülemineku keerulisemaks. Majanduslikust poolest on üllatav, kuidas saab õlithasega edasi minna, arvestades, et see on liiga riskantne. Lilleväli selgitas õlitööstuse ja Enefit282 õlithase konkurentsivõime kadumise stsenaariumeid ja riske (lisa 1).

Rahandusminister **Martin Helme** sõnul ei ole Vabariigi Valitsusel kavas tehtud otsust õlithase osas muuta, kuna tegemist on mõistliku investeeringuga, mis on kooskõlas ka Eesti kliimaeesmärkidega. Helme sõnul ei ole tegemist riskantsema investeeringuga, kui on keskmine investeering. Õlithase investeeringu näol on tegemist rahaga, mis hakkab riigile kapitali tagasi tooma. Riik on põlevkivi sektorist teeninud juba aastaid palju rohkem raha, kui sinna on sisse pandud. Lisaks tõi Helme välja, et riigi enda energiapoliitika on väga oluline. Helme juhtis tähelepanu, et Eesti on üks eesrindlikumaid riike Euroopas tuuleenergia kasutuselevõtu mahu osas. Eesti näitab Euroopas eeskujuna oma CO₂ koguste vähendamisel ja on juba saavutanud eesmärgi aastaks 2030 vähendada koguseid 55% ning liigutakse 70% suunal, samal ajal, kui kogu Euroopa räägib 80% saavutamisest aastaks 2050. Seetõttu leidis Helme, et süüd tunda sellepärast, et Eesti on tohutu saastaja, ei ole vaja. Eesti saastab 5% Euroopa saastest ja 0,05% maailma saastest. Helme kinnitas, et ametis oleva valitsuse ajal ei tekitata sotsiaalset katastroofi Ida-Virumaal põlevkivi tootmise seismapaneku või põlevkivi

kaevandamise seismapaneku näol.

Eesti Energia juhatuse esimees **Hando Sutter** rääkis uue õlitechase rajamisest lähemalt (lisa 2).

Keskkonnaministeeriumi kliimaosakonna nõunik **Janika Laht** andis ülevaate kliimapoliitika eesmärkidest (lisa 3).

Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi energeetika osakonna juhataja **Jaanus Uiga** rõhutas, et Eestis oli Euroopa Liidus kõige suurem emissioonide vähendamine aastal 2019 võrreldes aastaga 2018 (suurusjärgus 22%). Selleks on nähtud palju vaeva. Energiasüsteemi on muudetud tugevamaks ja paindlikumaks, lisaks on Eestil väga head välisühendused, tänu millele saab imporditud elektrit kasutada kui odavamalt energiaallikat. Uiga sõnul on põlevkivi Eesti energiamajanduse dokumentides väga palju kajastatud. Põlevkivi on ajalooliselt olnud väga oluline kütus nii elektri kui õli tootmises turupõhiselt, kuid on konkurentsivõimeline ka tulevikus. Uiga sõnul on turupõhisus Eesti energiapoliitika üks alustala. Kõik investeeringud, mis turupõhiselt saavad toimida, võivad turul töötada ja jätkata toimimist. Toetustega hoogustatakse taastuvenergiat ja erinevaid energiatõhususe lahendusi ning vajadusel ka varustuskindlust. Ka varustuskindluses on arvestatud põlevkivielektrijaamadega. Uiga soovitas lugeda ka KPMG hiljuti valminud analüüsi.

Sotsiaalministeeriumi tööhõive osakonna nõunik **Annika Sepp** rääkis tööturu olukorrast Ida-Virumaal (lisa 4).

Sven Sester tänas kõnelejaid ülevaate eest ja sõnas, et oli aru saada, et ministriumid pigem näevad protsessi jätkumist.

Sven Sester jagas põlevkivi osas arvamust, et kui on olemas vara, tehnoloogia, teadmised ja oskused, siis miks mitte neid maksimaalselt ära kasutada. Sester palus kommenteerida, et kui Euroopa Komisjon näeb ette ambitsioonikamad plaanid CO2 heite vähenemise osas, siis millised on Eesti Energia Aktsiaseltsi (Eesti Energia) ja Viru Keemia Grupp ASi (VKG) plaanid, kellel mõlemal on olemas ressursid õli tootmiseks.

Hando Sutteri sõnul on ELi heitkogustega kauplemise süsteem (ETS) väga keeruline ja võiks olla lihtsam. 2,2% on turu stabiilsuse reserv, mille protsendi osas käib tõepoolest poliitiline arutelu, seda tahetakse kaks korda aastas ka muuta. Kui ETSi või CO2 kvoodi kauplemine koosneks nõudlusest ja pakkumisest, siis see mõjutaks pakkumist vähenevas suunas ehk teoreetiliselt viiks hinda üles. Rääkides koroonakriisi mõjust Euroopas ETSi sektoritele, siis nõudlus on väga palju vähenenud ja mis on hinda üles ajanud, on spekulatiivne ostmine, mis ei ole väga läbipaistev. See on selle turu hinna kujunemise mehhanism. Õli tootmine Euroopas on saanud tasuta kvooti, sest konkureeritakse tootjatega, kes ei maksa CO2 kulusid, kuid tulevad oma toodanguga Euroopa turule. Sutteri arvates tasuks pigem nende tegevuse vastu võidelda. Kliimaprobleem on globaalne ja kui ka Eesti sulgeks põlevkivisektori ja selle asemel ostaks näiteks söeelektrit, siis ei lahenda see kuidagi probleemi. Lisaplaanina on saadud ka Euroopa jäätmete lakkamise luba, mille toel on võimalik pürolüüsida erinevaid materjale peale põlevkivi, näiteks rehviket või plasti jäätmeid. Teoreetiliselt võiks uus õlitechase konverteeruda ühel hetkel hoopis naftatoodete jäätmete ümbertöötlemise üksuseks, mis vähendaks selgelt toornafta kasutust. Seega mõeldakse investeeringuga ka tuleviku peale.

Janika Laht täpsustas ELi ülese kauplemissüsteemiga seonduvalt, et lineaarne vähenemistegur 2,2% (LRF) vähendab kauplemissüsteemis olevate kvootide arvu, mõningal määral võib mõjutada tasuta ühikute saamist ja samuti võib mõjutada seda, kui palju riigid neid kvote saavad, mida enampakkumistel müüakse. LRFi mõju avaldub eelkõige kvoodi hinnas. Vaadates tulevikku, kinnitas Laht, et üks valitsuse seisukoht on, et Eesti süsinikulekke ohuga sektoritele peab jätkuma tasuta kvooti, et nad saaksid olla konkurentsivõimelised. Lahe sõnul on kauplemissüsteemi ambitsiooni tõstmise juures ka väga palju teisi tegureid. Tulevikku vaadates ei peaks muretsema sellepärast, et ei ole tasuta kvooti, kuid muretsema

peaks kvoodi hinna pärast. Sellega tuleks kindlasti arvestada arengute ja investeeringute juures.

Jevgeni Ossinovski juhtis tähelepanu, et aruteluga tuleks püsida fookuses, kuna käesoleval istungil ei arutata, millisel viisil tagada Eesti elektriline energiapuudus ning ei ole ka tehtud ettepanekut Auvere jaama demonteerimiseks või põlevkivi kaevandamise lõpetamiseks. Ossinovski sõnul on Ida-Virumaa tööhõive teemad tähtsad ja oluline on eristada lühi- ja pikaajalist vaadet selles osas, millisel viisil tööturгу piirkonnas juhtida ning milliseid sotsiaalseid ja majanduspoliitilisi samme astuda. Kuna hetkel räägitakse 100-200 töökohast Ida-Virumaa tööturul, kus on 70 000 inimest, siis arvas Ossinovski, et see ei ole teema, millega lükata see rong rööbastelt maha. Ossinovski viitas, et nii Sutteri praegusel kui 2020. a kevadel näidatud slaidil on prognoos, et nafta nõudlus väheneb 0,2 miljonit barreli päevas ja järgmisel aastal juba kasvab üle 2019. a taseme ehk üle 2 miljoni barreli päevas tuleb juurde. Vaadates Rahvusvahelise Energiaagentuuri (IEA) novembri ülevaadet, siis selle kohaselt käesoleval aastal tuleb miinus 8 miljonit barreli päevas ja järgmisel 3 miljonit barreli päevas vähem, kui aastal 2019 ehk seda taastumist ei tule. Ossinovski tundis huvi, kas viimased väljatoodud numbrid vastavad tõele või on veel mingisugused muud numbrid. Teine Ossinovski küsimus puudutas nafta hinna ootust ehk kuidas pikemaajalised tuleviku hinnavaated näivad ja missugust nafta hinda prognoositakse edaspidiseks. Lisaks uuris Ossinovski, milline on Eesti Energia tänane baasstsenaarium ja riskistsenaarium arvestades ELi tasandil toimuvaid arutelusid ja Euroopa Komisjoni teatist 2030. aasta ambitsiooni tõstmise kohta. Lisaks juhtis Ossinovski tähelepanu, et KPMG uuringus on faktiviga.

Martin Helme kommenteeris, et ei olegi vaja teha ettepanekut põlevkivi elektri tootmise sulgemiseks, kuna luues tingimused, kus põlevkivi kaevandamine olulises mahus väheneb, muudab see põlevkivi enda tootmishinna selliseks, et põlevkivi elektrit ei ole enam turu tingimustes võimalik toota, mistõttu olekski see turult väljas.

Hando Sutter ütles, et nafta tarbimise osas on IEA prognoos üks parimaid avalikult kättesaadavaid dokumente ja lihtsalt ei ole jõutud slaidil olevaid prognoose uuendada. Asjad muutuvad maailmas praegu väga kiiresti, kuid pikaajalises ja keskvaates nähakse, et nafta tarbimine taastub ja taastub ka selle kasv. Vaates, kus aastal 2024 hakkab õlites täies mahus tööle, siis ei nähta vajadust õli tarbimise prognoosi ega hinnavaate muutmiseks. Hetkel on nafta hind natuke alla 49 dollari ehk prognoos ongi realiseerunud. Õli tootmine Eestis toimub ja see müüakse ära, õli toodab kasumit ja katab muutuv- ning püsikulud ning lisaks toodab omanikele kasu ja maksab ära ka keskkonnamaksud. CO2 hinna osas ei eeldata hinnalangust ja plaanid on tehtud vastavalt prognoosidele. Baasstsenaarium on jätkuvalt sama, millest räägiti kevadel, ja jätkuvalt leitakse, et õlites investeringut tagasi pöörama ei peaks. Tulevikus nähakse, et uttegaasi ei pea enam põletama, vaid sellest on võimalik toota jätkutooteid, näiteks metanooli. Sutter lubas KPMGle Ossinovski tähelepaneku edasi anda, kuid uuringu põhijäreldusi see ilmselt siiski ei muuda.

Annely Akkermann tundis huvi, mida on tehtud Põhja- ja Baltimaade turu kaitseks, et süsinikukvoodi hinnaga suunatud süsinikuheite vähendamist ei rikutaks Baltikumi tuleva söeenergiaga, millele ei ole rakendatud süsinikukvooti.

Martin Helme sõnul on turupool majandus- ja taristuministri vastutuses. Rahandusministri vastutusse jäävad ELi rahandusministrite arutelud, kus räägitakse energia maksustamisest ja tollimaksust. Kui hakataks jõuliselt takistama mujalt tulevat energiat, siis tekib risk poliitilisteks komplikatsioonideks välisriikidega.

Jaanus Uiga lisas, et läbirääkimistega Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium (MKM) väga aktiivselt tegeleb. Vaja on balansseerida kaubanduse ja füüsiliste voogude vahel. Sünkroniseerimiseks on kindlustatud enamik rahastusest ja 2025 ollakse valmis täielikult kaubandus lõpetama. Vahepeal saaks kehtestada tariifi, mis on ELi pädevuses ja seotud ka WTO reeglitega. Probleem on ELi piiriiridel.

Uku Lilleväli küsis, et kui Euroopa Komisjonis karmistatakse reegleid õlites ootamatus suunas, siis kuidas on Eesti Energial plaanis tehasega edasi liikuda. Lisaks uuris Lilleväli, kas

reeglite karmistudes endiselt toetatakse õlitehase ehitust ja ei taganeta ka kahjumlikust investeeringust.

Martin Helme vastas, et enne investeeringut on tehtud riskistsenaariumeid. Eesti Energia tegeleb oma rahavoogude juhtimisega igapäevaselt ja pidevalt vaadatakse, kuidas kulused kokku hoida, tulused optimeerida jms. Edukas ettevõtte peab olema dünaamiline ja omanik samuti.

Sven Sester nõustus, et seaduse raames peab tegema maksimaalse pingutuse kaitsmaks kodumaist tööstust turupõhistel tingimustel.

Hando Sutter kinnitas, et riskistsenaariumidega on arvestatud ja jätkuvalt ollakse omaniku poolt ette antud kasumlikkuse piires. Muutujaid õlitehase investeeringu juures on palju rohkem, kui üksnes võimalik reeglite karmistumine.

Laura Kuusk uuris, et kui on olemas tehnoloogiad CO₂ heitmete kogumiseks, siis kui palju saab neist ära kasutada ehk kuidas saaks investeeringute kaudu poliitilisel tasandil jõuda selleni, et emissioone ei peakski ümber töötleva, vaid saaks kohe toota puhtamat energiat. Kuusk soovis ka teada, milline on planeeritava õlitehase õli väävlisisaldus, mida suudetakse käesoleva või aastaks 2024 kasutusele võetavate tehnoloogiatega saavutada.

Hando Sutter vastas, et mis puudutab elektriijaamade ehitamist uttegaasi põletamiseks, siis seda plaanis ei ole, kuna elektriijaamad on juba olemas ja neid konverteeritakse vastavalt vajadusele. Kui varem oli rafineerimine kogu toodangule, siis nüüd vaadatakse kergemaid fraktsioone, mis on väike osa toodangust ehk skoop on oluliselt väiksem. Õli väävlisisaldus on alla ühe protsendi, keskmiselt 0,5-0,6 protsenti, mis on ka tänane standard. Sutteri sõnul on olemas ka plaanid, kuidas õlitootmise protsessis väävlit vähendada enne vesiniku tootmist. Eesti Energia investeerib väga palju erinevatesse rohe- ja teadusarengu investeeringutesse ning see ei sega sellega tegelemist. Kui fossiilenergia on turul odavam kui mõni rohetechnoloogia, siis see ongi turul, sest eesmärk on tagada energia varustuskindlus ja energiatarbimine tootmisega selliselt, et kliimaeesmärgid oleksid täidetud ja oleks ka taskukohane. Sutteri arvates võidab tehnoloogia, mis on konkurentsivõimelisem.

Laura Kuusk lisas kommentaariks, et hetkeseisuga on Euroopa norm väävlisisaldusel õli turustamiseks 0,5% ja Ameerikas 0,1%. Seega õli, mis on 0,8-0,9%, ei vasta tegelikult turustandardile. Kuusk uuris, kuhu plaanitakse seda turustada.

Hando Sutter täpsustas, et keskõliga ollakse 0,5% juures ja puhastamine nii protsessis kui vesinikutöötuses puudutab kerget fraktsiooni, mille osakaal umbes 15% toodangust.

Janika Laht lisas, et süsinikdioksiidi püüdmise tehnoloogiatega on Tallinna Tehnikaülikool ja Tartu Ülikool ellu viimas projekti, mille tulemused selguvad kevadeks. Selgunud tulemuste põhjal võib öelda, et kuigi maailmas on juba olemas tehnoloogiaid, kus kivisejaamades ja maagaasijaamades saab CO₂ kinni püüda ja kusagile ladustada või ära kasutada, siis põlevkiviga on see natukene keerulisem, mistõttu võtab projekt ka aega. Ennatlik on öelda, kas sealt on häid tulemusi oodata. Laht lisas, et isegi, kui leitakse tehnoloogia, mis põlevkivile sobib, siis hakkab kõige suuremat rolli mängima CO₂ kvoodi hind. Need tehnoloogiad on ilmselt väga kallid, mistõttu kui soovitakse need kasutusele võtta, siis suund CO₂ kvoodi hinna suurenemisele on kõige õigem stiimul.

Jevgeni Ossinovski sõnul ta uue õlitehase investeeringut ei toeta, sest see suurendab märkimisväärselt Eesti CO₂ emissiooni, investeering on riskantne tulenevalt võimalikust kliimaambitsiooni karmistumisest ja iga järgnev investeering põlevkivi tehnoloogiasse lükkab edasi süsteemset lahendust kliimaneutraalsuse poole liikumises nii sotsiaalses kui majanduslikus plaanis Ida-Virumaa jaoks. Ossinovski tundis huvi, kuidas otsustamisprotsess ETSi direktiivi ülevaatamise osas välja näeb.

Janika Laht vastas, et 55% eesmärk lepitakse kokku ühehäälselt ja kõikide ELi riikide liidrite vahel. Komisjon tuleb oma ettepanekuga välja järgmise aasta juunis, kus ta esitab kauplemissüsteemi direktiivile konkreetset muudatusettepanekuid. Direktiivi ja võimalikke muudatusettepanekuid arutavad omavahel nii Euroopa Liidu Nõukogu kui ka Euroopa Parlament. Euroopa Liidu Nõukogu lõplik otsus, kas direktiivi muudatused jõustuvad ja need võetakse vastu või mitte, need otsustatakse kvalifitseeritud häälteenamusega, mitte

ühehäälsusega ehk see ei ole liidrite, vaid valdkonna keskkonnaministrite otsustada.

Annely Akkermann tõi välja, et Eesti Energia teeb koostööd Ragn-Sells ASiga (Ragn-Sells), kes on otsimas oma tehasele asukohta, kus hakata põlevkivi tuhande ringmajanduse põhimõtete kohaselt tootma sünteetilist kaltsiumkarbonaati ja ilmselt ka muid keemilisi ühendeid. Akkermann küsis, kas Ragn-Sellsi ringmajanduse projekt ja tuuleparkide arendamine koos vesiniku energeetikaga võiks olla abiks Ida-Virumaa majanduse dekarboniseerimisel ja sotsiaal-majanduslike probleemide lahendamisel.

Hando Sutter vastas, et eesmärgiks on tõesti sellist laadi põlevkivi kasutus, kus lõplikke jäätmekoguseid tekiks minimaalselt. Sutteri sõnul on Ragn-Sellsiga ettevõtetud projekt päris suurejooneline ja on äärmiselt kahetsusväärne, et paarisaja tuhande ladestustasu eest kohalik omavalitsus selle protsessi peatas. Projektiga aga plaanitakse minna edasi ja otsitakse teist kohta, kuhu seda teha. Sutter ütles, et jätkuvalt usutakse, et tegemist on õige asjaga, mida teha, sest jäätmetest toodetakse kasulikku toorainet. Lisaks on aktiivselt otsitud võimalusi põlevkivi tootmisel üle jääva lubjakivi killustiku kasutamiseks suurtel taristuprojektidel. Sutter nentis, et ka seal on vastaseid. Eesti Energia nägemus on ka uttegaasist midagi väärtuslikumat teha ja CO₂ osas vaadatakse kohapealseid neutraliseerimise võimalusi, hetkel tegeletakse CO₂ suitsugaasidest kätte saamisega.

Mihhail Korb arvas, et Eesti ei pea olema Euroopas nii eesrindlik kui tahab olla, niigi ollakse juba tubli. Valitud suund on õige, kuid sinna ei pea sattuma lähima paari aasta jooksul. Korbi sõnul peaks otsima tasakaalu, kuidas leida viis looduse säästmiseks, kuid samas tuua ka inimestele leib lauale.

Laura Kuusk nõustus, et asju tuleb vaadelda tasakaalukalt ja inimestelt ei saa leiba laualt ära võtta enne, kui uus leib ei ole laual. Petitsiooni eesmärk on muuhulgas kutsuda üles vaatama, kuidas saaks investeerida Ida-Virumaasse nii, et üleminek oleks õiglane ehk seal elavad inimesed ei peaks selle tõttu rohkem kannatama. Selle jaoks on olemas fondid ja võimalus teha sellekohaseid otsuseid.

Uku Lilleväli sõnas, et uue õlithase ehitamisega on majanduslikult tegemist väga riskantse investeeringuga, millesse konkurendid ei ole valmis selliselt investeerima. Lilleväli tõstatas küsimuse, kas ei oleks mõistlik õlithase ehitust edasi lükata seniks, kuni ei ole ETSi osas suuremat kindlust.

Hando Sutter vastas, et investeeringu otsus on tehtud turupõhiselt kõiki neid asju arvesse võttes, millest on eelnevalt räägitud. Teiste ettevõtete otsuseid ei osanud Sutter kommenteerida, kuid sõnas, et pangast on fossiilse kütusega seonduvalt üsna keeruline investeeringut saada ja ka omakapitali osakaal on palju suurem, kui näiteks tuulepargis. Kui erainvestor vaatab, kust saaks suuremat võimendust omakapitalile, siis roheenergiast on võimalik seda rohkem saada. Riik omanikuna vaatab aga ka võimalikku kasumit.

Sven Sester tänas arutelu eest ja juhtis tähelepanu, et ehitusluba, mida soovitakse tühistada, ei saaks tühistada Riigikogu ega ka Vabariigi Valitsus, kuna see kuulub kohaliku omavalitsuse pädevusse. Ehitusloa tühistamisega seoses on ka kohtu poole juba pöördunud. Õlithase riigipoolse toetuse tagasikutsumine on Vabariigi Valitsuse otsustada, kuid tulenevalt väljatoodud põhjendustest valitsus ei soovi seda teha. Sester tegi ettepaneku võtta kollektiivne pöördumine teadmiseks ja lõpetada selle käsitlemine võttes arvesse ministriumite põhjendusi. Protsess jätkuks tavaolukorras ja lähiajal alustatakse ka ehitusega. Kui valitsus soovib petitsiooni veel eraldi arutada, siis on tal selleks võimalus.

Jevgeni Ossinovski uuris, kas on ka alternatiivseid ettepanekuid.

Sven Sester sõnas, et komisjon võib muuhulgas näiteks algatada olulise tähtsusega riikliku küsimuse arutelu või edastada Vabariigi Valitsusele lahendamiseks.

Jevgeni Ossinovski sõnul võiks pöörduda selle kollektiivse pöördumisega Vabariigi Valitsuse poole. Kuna valitsus on ka õige adressaat, siis võiks pöördumise koos arutelu protokolliga saata valitsusele täiendavaks kaalumiseks.

Sven Sester arvas, et kompromissina võiks komisjon lugeda ettepaneku arutelu lõppenuks,

küll aga saadaks protokoll Vabariigi Valitsusele, kes soovi korral võib seda eraldi arutada. Eraldi suunist aga komisjoni poolt ei annaks. Sesteri hinnangul komisjon pigem leiab, et mõistlik oleks minna edasi õlitehase ehitamisega arutlusel olnud argumentide põhjal.

Annely Akkermann tegi ettepaneku arutada edasist tegevust järgmisel komisjoni istungil.

Jevgeni Ossinovski toetas Akkermanni ettepanekut.

Mihhail Korbi sõnul on esimehe ettepanek väga mõistlik ja toetab seda.

Sven Sester kordas oma ettepanekut lükata pöördujate ettepanek tagasi põhjendustel, mis on arutelul kõlanud ning esitada protokoll Vabariigi Valitsusele, kes saab soovi korral oma seisukoha pöördumise osas kujundada.

Jevgeni Ossinovski palus täpsemalt selgitada, mida tähendab, et pöördumise lükkaks tagasi nende argumentidega, mis on kõlanud.

Sven Sester selgitas, et komisjoni ettepanek on pöördujate esitatud ettepanek tagasi lükata seisukohtadega, mis on ka protokollis hiljem näha ja mis on istungil suuliselt läbi käinud.

Kuna petitsiooni esitajad on soovinud kahte asja: tühistada õlitehase ehitusluba, mida Riigikogu ei otsusta, kuna ehitusluba ei ole välja antud Riigikogu ega ka Vabariigi Valitsuse poolt, ning kutsuda tagasi riigipoolne toetus, mille osas valitsus saab võtta seisukoha, kuna tema on selle otsuse teinud. Eelnenud teabe valguses on komisjoni ettepanek lükata kollektiivne pöördumine tagasi, kuid istungi protokoll edastatakse valitsusele, kes võib soovi korral küsimust uuesti arutada. Majanduskomisjon aga nende argumentide valguses ei soovi jätkata selle küsimuse käsitlust ja ei soovita seda ka valitsusele.

Jevgeni Ossinovski jäi eriarvamusele ja leidis, et otsust peaks valitsus uuesti kaaluma ning vastavalt Riigikogu kodu- ja töökorra seaduse paragrahvile 152¹³ soovis, et see saadetakse valitsusele lahendamiseks.

Annely Akkermann jäi samuti eriarvamusele.

Otsustati:

1.1. Esitatud kollektiivne pöördumine tagasi lükata ja saata istungi protokoll Vabariigi Valitsusele teadmiseks (poolt 4: Riho Breivel, Mihhail Korb, Kai Rimmel, Sven Sester; vastu 2: Annely Akkermann, Jevgeni Ossinovski; erapooletuid: 0)

2. Info ja muud küsimused

Täiendavat infot ei olnud ja muid küsimusi ei tekkinud.

(allkirjastatud digitaalselt)
Sven Sester
juhataja

(allkirjastatud digitaalselt)
Mari Tänav
protokollija